

PRIMACIA DE L'HOME

En un document recent esmentat i concretat als «Meridians» assenyalàvem una de les tendències característiques de les joventuts progressistes o innovadores d'avui: contra els nacionalismes expansius, capitalistes o proletaris, oposen l'home, la persona humana i la seva preeminència. Enfront de l'individualisme econòmic, el mite de la producció sense control i la religió del crèdit: el socialisme, el repartiment igualitari del treball quantitatiu, el sindicalisme ordenador, el comunisme antiproductivista. Això en la seva línia general, segons l'expressió corrent. Hi ha, és clar, interpretacions; hi ha també matisos. Però davant la negació de l'individu pels feixistes nacionals i pels proletaris d'Estat, la defensa de l'home i de la seva primacia dins la jerarquia de valors terrenals, encara que sigui expressada per nuclis reduïts d'escriptors i d'universitaris, val la pena d'ésser constatada. Puix que, oh paradoxa!, l'individualisme absolut de la secta literària —que cal no confondre amb el liberalisme polític— havia acorralat l'individu en una cleda sense eixida i l'havia lliurat, per tant, a la voracitat dels monstres que edifica la seva imaginació: Estat, producció il·limitada, classes amb urc de casta, guerra, etc., elevats a la categoria d'absolut metafísic.

Aquesta disconformitat dels partidaris d'un ordre nou amb els mites que distreuen l'home de la seva realitat personal (humana i espiritual) combat per resoldre's en un compromís: primer, la personalitat espiritual; tot seguit, l'econòmica. D'on, l'individualisme concret en els dominis filosòfic i moral, i el socialisme en el camp estrictament econòmic.

Aquesta primacia de l'home damunt la societat restrictiva, nacional, econòmica o social, té el seu enemic més vital en la guerra. D'aquesta explosió sagnant de seculars instints, n'hem llegit apologies des de tots els camps; n'hem escoltat justificacions de boca dels jerarques de totes les doctrines i de totes les sectes. Al nostre prestatge de llibres de guerra, els arguments que l'afavoreixen es troben sota les signatures personals més diverses: militars, patriotes, biòlegs, teòlegs, metges, esportius, etc. Molts anys ha que tenim la convicció, nosaltres, inclinats a favor de França, que les responsabilitats de la gran guerra van ésser compartides per tots els combatents. (El llibre d'Agathon *Les jeunes gens d'aujourd'hui*, aparegut abans del 14, és un testimoni no pas menyspreable de l'estat d'esperit d'una part de la joventut francesa. A Alemanya, la bibliografia guerrera, ho sap tothom, passa de fer gruix.)

Fa pocs dies, però, que la «Information Économique et Financière» va publicar el text que reproduïm a continuació. És una mostra de l'estat d'abjecció a què pot arribar l'home quan honora el més vistent dels mites: l'Econòmic. El text conta les raons que han motivat, durant una de les darreres setmanes, una represa «optimista» de la Borsa de París:

«Potser, en fi, l'afermament de les primeres matèries, és el resultat dels preparatius militars del Japó i d'altres, determinats pels esdeveniments de Manxúria. Amb perill d'ésser esbrancats pels "llamps de pau", escrivim que una guerra a Manxúria, o àdhuc un desenvolupament important de l'ocupació militar japonesa, arrossegaria sens dubte operacions soviètiques paral·leles, obraria a favor de l'alça de les primeres matèries. A tots els països del món, un exèrcit en campanya constitueix un element important de consum, quasi de malgastament; i, a més d'això, els homes mobilitzats són separats dels treballs productius. Cal, doncs, admetre, tot mantenint-nos en el terreny econòmic, que tot això són factors que, de prendre una real extensió, contribuirien a alleujar els estocs de primeres matèries, a l'alentiment del *dumping* i a l'augment de la demanda d'un cert material.»

Totes les consideracions filosòfiques o morals són inútils davant aquest text, la lectura del qual dirien les nostres mares que «fa escriuir».

La lluita per la primacia de l'home dins un ordre econòmic nou subordinat al benésser del comú no és pas cap fantasia literària, ans una necessitat urgent.

[31-XII-1931]